

Kako je nastalo sedanje delavstvo.

Videli smo, kako je nastalo suženstvo in kako je te uboge siromake osvobodilo krščanstvo. Predno je pa sv. vera še prav dokončala to predelovanje, zajezili so se v staro rimsko cesarstvo in njegovo območje novi, neverski narodi in sv. cerkev je začela svoje delo znova. Razložili smo že, kako so tudi ta ljudstva imela svoje sužne in pol-sužne; a sv. vera jih je preplemenitila in prerodila. Krščanstvo namreč zahteva po svojem bistvu, da imej vsakdo svojo primerno svobodnost. Razvil se je močan kmetiški stan in krepko rokodelstvo, ravno z vednim vplivanjem katoličanstva. Poljedelskim poslom je šlo dobro in bili so pravi udje gospodarjeve družine; in vsak vajenček in vsak pomočnik je tudi spadal ves in cel k rodbini svojega delodavca — rokodelca in je vrh tega imel trdno upanje, da se povspne polagoma do samosvojega mojstra. Delavstva v današnjem pomenu te besede ni bilo. Že to, da je delavski sloj nastal, pravi veleučeni družboslovec Vogelsang, že to je bilo prevratno (revolucionarno) dejanje. Delati tak ali tak mora vsakdo; to nam je naložil Bog. A da se delu umika jeden sloj (kapitalisti) in svoj del dela nalaga drugemu sloju (delavcem), katerega plačuje slabo, kakor mu kaže »ponuj in isk«, to je naravnost upornost zoper Božje naredbe. Zato je krščanstvo tako ločevanje, kjer ga je našlo, zatrla, in skrbelo, da so dobili delavci svojo lastnino in svoje politične pravice.

Dokler je krščanstvo imelo na javno življenje svojo polno moč, cvelo je kmetišstvo in rokodelstvo; ko je pa začelo izgubljati svoj vpliv na javno mnenje — zakaj, o tem prihodnjič — začelo je vse hirati. V srednjem veku so bili obrtniki trdno zavezani v svoja združja, kakor smo slišali; gledalo se je na to, da je imel vsak svoj kruh zavarovan. Zato so tudi raznokje in raznokedaj zatrli kak novo iznajden stroj, ker so se bali, da ne bi tak stroj vzel mnogim ljudem kruha. To sicer ni bilo ravno prepametno, a kaže, da so se ljudje zavedali, da je človek več nego stroj, da človek ni ustvarjen za stroj ampak narobe. Stara združja so se pa bolj in bolj krhala in kršila. Svobodnjaštvo se je mogočno zarivalo vanje in jih razjedalo. Nazadnje je sklenol francoski prevrat »v imenu

na ulici je kočijaž vendar vedel za me, da sem, doma pa me je vrgel v kot, pod mizo — kamkoli, in če me je vrgel na pot, brenil me je z nogo ter me ošteval, da se mu pletem pod noge. Ta nehvaležnost mi je skrajša izvabila mnogo bridkih solz iz oči. In nisem si mogel razložiti zakrknjenosti in trdovratnosti človeškega srca.

Morebiti se cenjeni čitatelj že čudi, da še do sedaj ničesar nisem povedal o svoji novi glavi. Da v resnici o nji do sedaj nisem govoril, bodi ti v dokaz, da jo mrzim iz dna srca! Ako bi mogel, utekel bi od nje takoj, in vtopil bi se. »Toda kaj pomagala!« Ko sem jo vendar volil sam, od nikogar prisiljen k temu koraku, marveč prostovoljno sem menjal s svojim prednikom! Iz te zagate ne more me rešiti niti najbolj prebrisan odvetnik. V očigled moje bivše slave verjeti mi mora vsakdo, da se spominjam glave svojega kočijaža le radi spopolnitve svojih zapiskov; sicer pa bi tega ne storil, i ako bi vedel, da bi prišel v nebesa mesto v vice.

Moja nova glava in glavnik vidita se skoro le v nedeljo; perja na nji prebiva, kakor krilatih pevcev v gozdu; pot se po nji rine kakor kapljice po skali, v kateri je vir; lasje leže navskriž kakor potrto žito, kadar je je veter polomil; ker je k vsemu temu stara in suha kakor smrtni greh, ni možno izklesati iskre ljubezni do nje. In če se moj gospodar ne briga za glavo, potem je tudi neovrženo dejstvo, da se za me še manj pobriga. Kar sem pri njem, pogladil me je samo enkrat in to z roko.

(Dalje prih.)

svobode», da morajo do cela prenehati vsa rokodelska združja; obrtniki se niti niso smeli več posvetovati o svojih skupnih stvareh. Če so se kedaj zbrali, da bi sklepali o svojih težnjah in namerah, izgubili so svoje državljanske pravice, da, prožila se jim je celo smrt z morilnikom (giljotinoj). In kar še ni storil ta zanimivi a za blaginjo narodov zelo nesrečni francoski prevrg, dovršilo je 1848. leto. Razmetali so vse vsaksebi, nobene skupnosti ni bilo več, nikake združbe več. V to neugodno dobo so zavladali novi stroji. Če bi se bili izumeli prejšnje čase, ko so bili obrtniki še združeni, bili bi si brez težave okoristili z njimi, olajšali in okrajšali si delo. A sedaj, ko so bili razgnani narázno, ko je stal vsak sam za sebe, ni bilo mogoče posamezniku, nabaviti si dragih strojev; ukoristili so si jih pa tem bolj bogataši in začeli izdelovati vse na debelo: bolj in bolj so zabogateljali, bolj in bolj podirali samostalne rokodelce: Ti so izgubljali bolj in bolj samosvojsost in — postajali delavci — ničarji (proletarci). In stroje so vse bolj vzboljševali in dovrševali: s tem jemali delavcem, ki so v kratkem postali strojem samo pomočniki, zaslužek, a sebi vzmoževali dobiček in bogastvo. Tako se je prenarédilo razmerje na nekrščanskem stališču. Človek človeku ni več sobrat, brat v Kristusu, namenjen za isto večno blaženost, ampak samo stvar, ki je tvorničarju samo toliko vredna, kolikor mu pripomaga, da več pridobičkari. To sedaj velja za veliko umetelnost, da znaš odirati pa ne prideš v spor s kazenskimi paragrafi. Ni še dolgo tega, ko je živel na Češkem vse polno samostojnih tkalcev, na Moravskem samosvojih suknarjev, na Štajarskem samostalnih kovačev: izkupiček se je delil v mnogo žepov in se razdeljeval naprej po vsej deželi, budil zadovoljnost in blaginjo. Sedaj se pa steka ves ta dobiček samo v malo velikih blagajnic bogatinov, ki so z izumi (z masinami) uničili te mojstre. Ti mojstri so pa sedaj nemaniči: stradajo in se posté. Razni patentje várujejo stroje in njih imetelje; a kdo váruje delavca? Ni jeden delavec, bodi še tak pošten in priden, ni gotov, da mu jutri kak nov stroj ne vzame služu in kruha in ga vrže zlačnoj rodbinoj vred praznega na suho cesto. In to, ko tvorničan (fabričan) vidi, kako vkljub vsej délavnosti in vkljub vsej poštenosti ni varen, da bode imel ob čem živeti zanaprej, to je zlasti, kar ga vzbura, togoti, prevratnjači (revolucionári). To je mnogokrat krivo, da se udá pijánčenju — žganju. Še sužen je bil v raznokaterem oziru na boljšem: Njegovemu gospodarju je bilo in je moralo biti na tem, da ga je ohranil zdravega in čilega in trdnega, da mu je mogel delati; a sedaj, ko mu je ljudij na izbero — če mu pogine jeden, dobóde lahko deset in več drugih. Tudi sužen je bil kolikor toliko ud družine, delavec je pa podjetniku tujec. Zato resnično trdi Vogelsang: Novodobna veleobrt je znižala delavca v pokvečen del strojev; to je razbojstvo, ki odira človeka, odira ljud. In angleški državnik Čemberlin piše: Nikedar doslej še ni bila naša domovina toliko bogata, kakor današnje dni; nikedar še ni bilo nasladno življenje tako splošno; nikedar se še ni tako javno razkazovalo; a nikedar se tudi še ni tako čutilo uboštvo, in nikedar še ni siročina tako grozno pretila množstvu, tako brezupno jemala mu človeško vrednost in pehala ga v bédó. V zadnjih dvajsetih letih se je vzvečalo naše narodno imetje za kakih sedem tisoč milijonov goldinarjev. A vendar vzdihuje milijon naših sodržavljanov v ubožnici in koliko milijonov bi rado še našlo v njih pribežališča! Krivo temu je to, da se steka vse bogastvo v nemnoge velikanske žepe, a tisti, ki delajo in se trudijo, nimajo na tem nikakešnega deleža, ampak so prepuščeni golemu stradanju. Ali je potem čudno, če se zasliši kedaj pa kedaj nezadovoljno mrmranje ali vsklic brezupnega vznesenja? Kaki ljudje bi pa morali biti ti milijoni mož in žen, če bi mogli gledati brez zavisti in ogorčenosti bleščavo na-

sladnost in razkošje v strahovitem nasprotju s svojo bornostjo in lakotjo. Kako je že rekel Kristus: Ljubi sobrata, kakor sam sebe! In Džon Stjuart Mill — nikakor ne naš somisljenik — umuje naravnost: Če bi bilo treba izbirati mej komunizmom in sedanjim krivičnim razmerjem, ko dobiva od dela ogromno večino dobička tisti, ki sploh nič ne dela, potem pa tisti, ki samo po imenu dela, in potem tak naprej: čim huje kdo dela, tem menj dobiva, dokler na koncu tisti, ki delajo najtrudliveje in najugonobliveje, ne morejo si z gotovostjo pritruditi najpotrebnejših potrebščin — če bi bilo treba voliti mej takim sedanjim razmerjem in komunizmom: bili bi vsi veliki pomisleki zoper vseskuparstvo samo, kakor pleva na tehtnici.

Delavski sloj je rodilo brezverstvo, delavski sloj, kakeršen je dandanes, mora onemogočiti pravoverstvo, kakor je zatrla svoj čas suženstvo. Kakor je svobodnjaštvo ljud znižbovalo in znižbalo (deklasiralo, da so ničarji, ki nimajo nič), tako ga mora krščansko družboljubje vzvišbovati in vzvišbati, da postane spet zdrav in samostojen del človeške družbe s kolikor tolikšnim imetjem in z družabno svobodoj in s političnimi pravicami. Nekaj mora svojega zvati, sicer začne človek moriti in žgati, poje Šiler; modroslovec Fihte pa modruje: vsak dorasel človek mora imeti nekaj svojega. In sv. Oče Leon trinajsti v svojej delavskoj okrožnici zahtevajo isto: da je treba pripomoči delavcem, da si pridobódo nekaj svoje imovine; v zvezi s tem morajo biti kajpak tudi razne druge preuredbe: in delavec, sedaj rak — rana družbe človeške, bo spet rad in z veseljem steber in opora družabnega stala. Kake prenaprave so zato potrebne, pride v kratkem na vrsto.

J. M. Kržišnik.

Dopisi.

Maribor. (Slovensko politično društvo.) Kojeja delokrog je določen za celi Spodnji Štajar, je imelo pretečeno nedeljo v Narodnem domu občni zbor. Gsp. predsednik dr. Gregorec otvori zborovanje ter naslika v kratkih potezah zgodovino društva, ki ima namen, biti nekak voditelj spodnještajarskih Slovencev v politiki. Gosp. blagajnik držav. poslanec Robič je poročal o blagajni. Po tem poročilu so se vršile volitve. Najprej je bil izvoljen dr. Gregorec, a je izvolitev odklonil. Pri ponovljeni volitvi je bil izbran predsednikom dr. Ivan Glaser, odvetnik v Mariboru. Odbornikom so izvoljeni gg.: deželni odbornik Robič, dr. Glančnik, odvetnik v Mariboru, dr. Kovačič, profesor in urednik v Mariboru, dr. Pipuš, odvetnik v Mariboru, Lorber, veleposestnik pri Mariboru, dr. Gregorec, kanonik v Novi cerkvi, dr. Jurtela, odvetnik v Ptuj, dr. Hrašovec, odvetnik v Celju, Rogina, veleposestnik pri Slov. Gradcu; namestnikom gg.: Rapoc in Simon, oba v Mariboru ter A. Levak v Brežicah. Sedaj je sledilo poročilo dr. Lav. Gregoreca o političnem življenju.

Iz govora povzamemo nekatera mesta: Nemško razgrajanje v državnem zboru se je začelo pod Badenijem. Nemci so ga sovražili, ker je bil Badeni poleg vseh svojih slabosti vendar le Slovan od pet do glave. Sam je izjavil, da je pri nastopu svojem rekel cesarju: V mojem programu bo tudi enakopravnost vseh narodov. Badeni se je umaknil nemškimi fantalinskimi poslancem. Prišel je Gauč. Čeprav Nemec, bil je Gauč pošten in odkritosrčen. Da bi delj časa vladal Gauč, imeli bi slovensko gimnazijo v Celju drugače urejeno. Po Gauču je prišel grof Thun. Grof Thun je bil grof, ki ni maral za nas kmetijske Slovence. O slovenskem vseučilišču v Ljubljani je rekel: »Das ist eine Utopie!« Seveda je na tem izreku sokriv tudi nek kranjski slovenski poslanec, ki našim poslancem meče povsod polena pod noge. Ta poslanec je tudi kriv, da je celjska slovenska

gimnazija dobila sedaj Nemca ravnateljem. O vseučilišču se je zlagal oni poslanec Thunu, da imamo samo 3 sposobne profesorske moči, čeprav jih je v resnici blizu petnajst. Grof Thun sploh ni imel mnogo razuma za vladanje. Sicer bi se ne mogli vršiti taki skandali, kakor so se na Češkem, Celovcu in Spodnjem Štajarskem, posebno v Celju. Hudo je prijel gospod poslanec delovanje tujih elementov v naših uradih. Gospod poslanec je vprašal osebno nekega prejšnjega državnega pravdnika v Celju, zakaj ne konfiscira vsem zakonom nasprotujočo pisavo nemških časnikov, a dobil je odgovor: Saj konfisciram, a okrožno sodišče mi konfiskacij ne potrди. Gospod poslanec je vesel, da je pal Thun. Bodočnosti se nam ni treba bati, ker nam slabše ne more iti kot pod Thunom. Zadnje brco nam je dal Thun, ker ni imenoval nobenega Jugoslovana v gosposko zbornico. Če dva juda smeta v to zbornico, smel bi menda tudi Jugoslovani. Potem priporoča poslanec trdno gospodarsko organizacijo na Spodnjem Štajarju ter sklepa svoj govor z vspodbudo, naj sedaj naskočimo mesta in trge ter jih odvzamemo tujim in nam nasprotnim ljudem. Burno ploskanje je sledilo temu govoru. Gosp. predsednik dr. Glaser čestita poslancu, ki doseže letos 60 leto svoje starosti ter obhaja 25letnico svojega političnega delovanja. Gsp. dr. Pipuš v lepem govoru priporoča resolucije glede vseučilišča, nadsodišča in celjskih izgrediv. Stavile so se še tudi druge resolucije, ki so bile vse sprejete. Mi jih donasamo med raznimi stvarmi. Proti 8 uri sklenilo se je zborovanje. Upamo, da novi odbor zanesa tudi novo, mladostno-živahno gibanje v našo domačo politiko. V prospeh.

Iz ptujskega okraja. V «Slovenskem Narodu» zaganja se nek dopisovatelj prav razkačeno v našega «Slovensk. Gospodarja» ter nekako čudno odgovarja na dopis, tiče se Horvatekovega zborovanja v Ptuj. Ako čitam ono «Poslano», dozdeva se mi, kakor bi dopisovatelj niti v rokah ne imel omenjenega «Gospodarja», kajti on imenuje dopis «strupen članek, ki psuje spodnještaj. slov. učiteljstvo ter hujska nerazsodno (!) kmetsko ljudstvo zoper učiteljski stan.» Vzamimo «Gospodarjev» dopis zopet v roke in bodimo pošteni! Kdor je le količkaj zmožen slovensčine, pritrditi mora, da je bil vseskozi le stvarno poročilo Horvatekovega zborovanja, ki je v kratki razporedbi podal čitateljem to, kar je obširno razpravljal g. Horvatek v svojem dve in pol ure trajajočem govoru. Prav ima «Slov. Narod», da je mnogo strupa v njem, a ta strup podal nam je Horvatek sam. Da bi pa «Slov. Gospod.» psoval učiteljstvo in hujskal nerazsodno slovensko ljudstvo, to je zgolj izmišljotina.

Moje prepričanje je, da tisto učiteljstvo samo hujska ljudstvo slovensko zoper sebe, ki se zapriseže «Jungovcem», kajti že s svojim nemškim imenom «Jungovci» kažejo, koliko jim je mila slovensčina, in ker teptajo s programom svojim najvišjo svetinjo slovenskega ljudstva, sveto katoliško prepričanje.

Tudi «Slov. Gosp.» ni pristavil Horvatekovim razpravam ne črno, ne belo, ne pohvale, ne graje, kajti «Slov. Gosp.» višje ceni kmetsko ljudstvo nego «Slov. Narod», koji ljudstvo imenuje «nerazsodno.» «Slov. Gosp.» podal je le v kratkih besedah svojim čitateljem «evangelje», na koje je prisezalo žal mnogo slov. učiteljev; vedel je predobro: ljudstvo slovensko je razsodno dovolj, da spozna samo, kam meri novi tok med učiteljstvom. «Nerasoden» mora biti pač oni dopisovatelj «Poslanega», ako imenuje Horvateka «vrlega predboritelja» za pravične težnje učiteljskih gmotnih razmer, a kdor ga je le količkaj pazno in «razsodno» poslušal, priznati mora, da je vzvišanje učiteljske plače le mastna vada, s koje lovi ta mokraski agitator «nerazsodne» mlade — zato «Jungovce», v svoj rudeči tabor. «Jungovci» bodo le škodovali učiteljskemu ugledu ter prepričali zboljšanje našega gmotnega stanja, kajti

šola je lastnina davkoplačevalcev t. j. krščansko mislečega ljudstva, ne pa »Jungovcev.« Lastnik ima pravico uravnavati šole na katoliški podlagi in nihče drugi nima pravice ugovarjati mu ali celo sklepati »proč s katoliško podlago« kakor zahtevajo to »Jungovci« v točki 5.

Nadalje se razkorači «Slov. Narod», ker so po dopisovatelju «Slov. Gosp.» prišle vse podrobnosti zaupnega shoda v javnost, kar se v drugih okrajih ni zgodilo. Prav lahko se to tolmači. Mnogo učiteljev iz principa sploh ni slo k Horvatekovemu zborovanju, ker so bili nasprotniki njegovih idej, mnogo navzočih odšlo je med predavanjem na pr. v Mariboru in tudi v Ptuj, nekaj se jih je tudi vzdržalo vsakega glasovanja in majaje z glavami sli so na svoj dom. Drugi so zopet odkritosrečno veleli, da bi radi ugovarjali Horvateku, a cela njegova smer bila jim je tako nepričakovana, nova, da jim je bilo nemogoče, uspešno ustavljati se mu kar na prvi mah, zato so raje molčali; da nek osivel učitelj trdil je, da bi morali učitelji slovenski Horvateka postaviti pod milo nebo, to bi bila najboljša taktika.

Že to je jasen dokaz, da ni bil le dopisovatelj «Slov. Gospod.» nezadovoljen z razpravami Horvatekovimi, ampak i drugi. Kar pa govori «Slov. Narod» o podrobnostih, resničnih in neresničnih, sodi lahko vsak razsoden čitatelj sam, je-li mogoče, v primeroma kratkem dopisu podati podrobnosti dve in pol ure dolgega govora. Kar se pa tiče neresničnosti, prosim, dokažite le jedno neresnico, ki jo hočete blage volje najti v omenjenem dopisu; z veseljem jo prekličem. Smelo trdim, ko bi prijavil jaz le količkaj še resničnih podrobnosti Horvatekovega govora, bi tega «Slov. Gosp.» morda niti ne mogel sprejeti, da bi svojih čitateljev preveč ne razdražil, da celó ne pohujšal; kajti močne živce je moral imeti vsakdo, ki je zamogel pazno, razsodno, a povrh še hladnokrvno poslušati Horvatekove večkrat ostudne besede, s kojimi je ometaval duhovščino in delovanje katoliške cerkve.

Konečno še obžaluje dopisovatelj, da niso bili le značajni možje prisotni pri zaupnem shodu, temveč tudi pobožne izdajice. Nasprotno trdim, da možje jeklenega in pristnega značaja so le tisti, ki se upajo tudi javno in očitno spoznavati bodisi h katoliškemu bodisi k socialnodemokratskemu programu. Lehko je, pri zaupnem shodu ploskati hvalo g. Horvateku, vpisovati se za kulisami «Jungovcem» ter plačevati vže vse leto svojih 10 kraje. mesečne društvenine kakor vsak rudečkar, a značaja in poguma je treba, javno imenovati se pristašem rudečkarjev. Ko bi dopisovatelj imel močatosti in značajnosti, moral bi biti le ponosen na to, da zve vse slovensko ljudstvo, kakega naprednega (?) imenitnega (?) programa se hoče odslej oklepiti množica slov. učiteljstva. Čemu tako skrito, gospodje Jungovci, resnica in pravica se ne boji svetlobe, le zlobnost se zagrinja v skrivnostno tmino. S svojim prikritim delovanjem ste obsodili sami sebe ter se označili kot otroci teme.

V zadnjem odstavku svojega dopisa je pa dopisovatelj podal dokaz, da ni povsem pazil na dobre svete, koje je podal gospod Horvatek navzočim. Rekel in svetoval je, naj se združijo «Jungovci» vsakega učiteljskega društva v poseben «klub», koji se naj spozna po odločnosti v nastopanju v smislu sprejetega programa, a ni Vam svetoval, naj izbacite «Ne-Jungovce» iz svojega društva; zdi se torej, da se čutite že poklicani spopolnjevati Horvatekov «dovršen program.» Učenci hočejo prekositi svojega učitelja.

Sladka nada me navdaja, da se poslanega ni vstrašil ne izdajica, ne ona nevstrašena učiteljica, ki se ni bala reagirati na trditve Horvatekove, in da bodo skrivni zaupni, a sedaj razkriti shodi Horvatkovi imeli to dobro posledico, da se bodo jeli družiti i bolje misleči jekleni značaji učiteljev in učiteljic, kojim še je sveta ne le govorica ma-

terna, temveč še dražja najlepša svetinja našega vernega naroda: katoliško prepričanje. «Ne-Jungovec.»

Iz Zalca. (Ustanovitev «Zveze».) Za zadnji četrtek je sklical kmečki organizator gosp. J. Kač spodnještajarske zadrugarje in vse, kateri se zanimajo za združno življenje, na shod v Zalec, da se ustanovi zveza spodnještajarskih zadrug.

Vabilu so se odzvali možje od vseh strani Spodnjega Štajarja, seveda največ iz Savinjske doline že zaradi krajevine ugodnosti. Sklicatelj gsp. Kač pozdravi došle zborovalce ter predlaga predsednikom g. župnika Korena, podpredsednikom g. dr. Mateka, zapisnikarjem g. revizorja Jošta. Na to poroča gsp. Kač o potrebi zveze kmetijskih zadrug v jedno celoto ter o namenu in nalogi take zveze. Imenitno poučljiv govor bomo prinesli v celem obsegu ter ga menda izdali tudi v posebni brošurici. Po govoru so se pregledala pravila Zveze, ki bo imela svoj sedež v Mariboru. Pri marsikateri točki je nastal živahen razgovor, ki nam je kazal veliko zanimanje vseh navzočih za novo organizacijo. Ko so bila pravila odobrena, se je volilo načelnništvo in nadzorništvo. V načelnništvo so se izvolili predsednikom g. Fr. Thaler, veleposestnik v Št. Ilju pri Mariboru, odbornikom gg.: Cerjak, dr. Jurtela, Kač, Korošec, dr. Pipuš, Pušenjak. V nadzorništvo so bili voljeni predsednikom g. Roblek, veleposestnik v Zalcu, odbornikom gg. Jošt, Pišek, Zemljčič, Somrek. Hitro ko se zveza pri okrožnem sodišču vknjiži, začela bo svoje delovanje. Zadruga in rodoljubi pa naj pridno pristopajo novi Zvezi, da bo koj pri svojem rojstvu močna in trdna ter sposobna za velevažno delovanje.

Iz Podsrede. Ko je lansko leto naš g. kaplan v Št. Petru pod Sv. gorami na shodu «Kat. pol. društva» govoril o socijalnih demokratih in ljudstvo svaril pred temi novimi «kmečkimi prijatelji», se je oglasil nekdo v domačem slovenskem časniku, da je to nepotrebno, češ «naše ljudstvo še nič ne ve o socijalnih demokratih.» Toda mi smo družega mnenja! Treba je ljudstvu oči odpreti; zakaj, če so se navzeli mokraskih prismodarij, jih ni mogoče z lahkega spametovati. To se kaže vzlasti pri nas! Pred par leti je nekdo tu na tihem širil mokraski evangelij, vtihtapil nekaj komadov «Luči» in drugih mokraskih knjižur in ne zastoni! Že pri državnoborski volitvi volilo je nekaj mož socij. demokr. Ropas-a. In od tistega časa ne mirujejo več! «Farji morajo proč!» tako pridičuje njih vodja. «Občina mora priti v boljše (t. j. soc. dem.) roke. Gmajno bomo delili, itd.» Zato je napel vse sile, da pri letošnjih obč. volitvah pride na krmilo. Več tednov hodil je okrog in z različnimi obljubami zbiral volivce! In zares se mu jih je žalibog precej vsedlo na limanice. Če bi se volitve ne vdeležilo več volivcev, kakor je bilo dosedaj običajno — zmagal bi bil! Toda, ko je gsp. kapelan zvedel njegove nakane, zbral je volivce krog sebe in jim pokazal važnost volitve ter pretečo nevarnost. Zato ga je hotel soc. dem. kolovodja, ki je mislil, da že sedi na županskem stolu, tožiti — a ni nič zbavil. To je ljudi razburilo! Dne 22. februarja imeli smo volitev — naša zmaga sijajna! Da bi nam kljubovali, vložili so ugovor zoper volitev, češ, da je bila nepostavna, dasi jo je vodil e. kr. okrajni vodja sam. In res! Čakali smo več, kakor šest mesecev odgovora! Tem večje je bilo naše veselje, ko so dobili, kar so iskali — dolgi nos! 13. sept. pa smo volili župana. Ednoglasno, kakor še ne dosedaj, je bil izvoljen naš zaslužni, vrli starosta gsp. Levstik — in sicer že desetokrat.

Kakor zasluži, pripravili so mu Posredčani sijajne ovacije, podoknico itd. Zvečer je bil obhod po trgu! Glasni strel je oznanjal, da še živi v Podsredi dobro, krščansko in slovensko ljudstvo, ki ne mara za brezdomovinske voditelje! In kakšni junaki so ti naši nasprotniki! Pri obhodu zvečer frčalo je kamenje za nami, radi bi bili strgali trobojnico, ki je vihrala raz kaplanije, a ni se

jim posrečilo. Da bi vendar dali duška svoji jezi, spravili so se na voz našega g. poštarja in mu odnesli kolesa. In še več! Prevrgli so majhno stavbo pri župnišču! In zdaj, da bi si ohladili jezo, oblaajo vsakega izmed naših kakor . . . ! Dobro vam teknilo! Nam je tako prav! Bode vsaj ljudstvo spoznalo, kje so njegovi prijatelji! Že se je par sicer poštenih mož, ktere so socialdemokrati zaslepili, izrazilo, da nimajo z njimi nobene zveze več! Tako je prav! Posnemajte jih tudi drugi in spoznajte iz tega, da nikakor ni potrebno, ljudstvo poučevati! Podsrečan.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(V ogrambo.) Ker je naš list objavil vsebino Hórvatekovih govorov po Spodnjem Štajarskem in povedal, da se je mnogo (ne vsi) naših učiteljev izreklo za ta program, nastal je sedaj cel haló proti nam in onim učiteljem, ki niso Hórvatekovega mišljenja. Nam se očita, da ščuvamo proti učiteljskem stanu. Toda našim čitateljem je znano, da nismo rekli ne žal besede proti učiteljskemu stanu, ampak da smo opetovano izjavili, da pripoznavamo in spoštujemo visoko zvanje učiteljskega stanu. Če pa pobijamo in obsojamo krive nazore mladičev-učiteljev ali Jungovcev, to pa vendar ni hujskanje in ščuvanje proti učiteljskemu stanu? Jungovci in učiteljski stan niso istovetni, in nazori Jungovcev niso bistveni znaki učiteljskega stanu. In obsojati po našem prepričanju krive nazore, to nam vendar mora biti dovoljeno, te prostosti nam ne more in ne sme nikdo kratiti. Ali naj mi slepo odobrujemo vse, kar vidimo in slišimo? Učitelji, ki nočejo iti za Jungovci, se imenujejo izdajice učiteljskega stanu. Nam v tej trditvi logična zveza ni jasna. Saj učitelj, ki ima katoliško prepričanje in ne hodi z Jungovci, lahko vsaj ravno tako vneto zagovarja koristi in interese svojega stanu. Tega mu katolicizem ne prepoveduje. Zakaj torej izdajica? To je le jeden izmed »šlagerjev«, ki pa imajo, žal, dandanes toliko moči. Toda krščanski misleči učitelji se ne bodo dali zmotiti. Le trdno stojte, katoliško slovensko ljudstvo je ob Vaši strani.

(Na shodu), kojega je imelo slovensko politično društvo zadnjo nedeljo v Mariboru se je sklenilo naslednje: Slovensko politično društvo za Spodnještajarsko radostno odobrava zadnji sklep slovenskih državnih poslancev v Ljubljani, da hočejo vztrajati ob strani desnice, osobito Čehov, zahteva vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani, želi, da se poslanci začnejo resno baviti z uresničenjem naše zahteve po ločenju od Gradca, nadalje sklene, da hoče delovati za hrvatsko-slovensko vzajemnost ter ga razrušenje Slovanom škodljive zveze z Nemčijo in Italijo.

(Uravnava šolske dolžnosti.) Oziroma na zadnji objavljeno poročilo glede uravnave šolske dolžnosti in nadaljne izobrazbe kmečke mladine, se še pripomni, da se je že pri nekotih učiteljskih skupščinah predlagalo, naj se na mestu dosedajnih šolskih olajšav, ki dokaj ovirajo vzgojo in šolski napredek, uvede popolno sedemletno šolsko obiskovanje. Kajti dosedajna osemletna šolska dolžnost je na kmetih večinoma neizvršljiva; mnogo otrok še s šestim letom zaradi daljave in slabih potov ne more šole obiskovati in v zadnjem šolskem letu se pa sploh poslužujejo šolskih olajšav. Umestno bi toraj bilo, da se uvede na kmetih popolno 7 ali 6 letno šolsko obiskovanje, recimo od 7. do 13. leta, in k temu še primerna nadaljna izobrazba, da ne ostane mladina, kakor dosedaj, takoj po vsakdanji šoli celó brez vsega pouka. Nadaljni pouk, ki bi se vršil posebej kacij par ur na teden, bi se naj oziral na kmetijske in rokodelske potrebe in sicer za dečke posebej in za deklice pa na gospodinjstvo. S takó uravnanim šolskim obiskovanjem in poukom bi se vtegnili dosežati povoljni učni in vzgojni uspehi

za kmečko ljudstvo. Šolski in ljudski zastopniki, posvetujte se o tej šolske zadevi in javite svoje želje in zahteve našim poslanecem! — Učitelj.

(Iz šole.) Umrli je v Celju dne 24. t. m. šolski nadzornik g. Pavel Leitgeb. Rajni je bil sicer nemškega mišljenja, vendar pravičen nadzornik in blag človek. Bil je star še le 48 let. Blag mu spomin. — Premembe pri učiteljstvu. Nadučiteljsko mesto v Mahrenbergu je dobil nemški nacionalc g. Maks Brandais, nekdanji učitelj na šulferajnski šoli v Št. Ilju; kot nadučitelj na ljudski šoli v Dobjem je nameščen gosp. Valentin Pulko, dosedaj učitelj pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Gosp. Mart. Zdolšek, učitelj-voditelj v Šmihelu nad Mozirjem, je dobil enako mesto na novi šoli v Orlavesi; g. Franc Zupančič, učitelj-voditelj v Radovicah na Kranjskem mesto učitelja - voditelja v Skomrah; gosp. Martin Sotovšek, učitelj-voditelj na Žusenu pa enako mesto v Dobravcah. Učitelj g. A. Klanjšček, sedaj v Cirkovcah, pride na Hajdin. Dalje so namešчени: kot učitelji in sicer: na slovenski šoli v Konjicah g. Frid. Kožuh, dosedaj podučitelj v Št. Ilju pod Turjakom; v Mahrenbergu g. Alojzij Grögl, priv. učitelj v Plznu, v Žetalah g. Ivan Klemenčič, dosedaj suplent ravno tam. Kot definitivni podučitelji oziroma podučiteljice: g. Janez Glinšek pri Novicerkvi (Ptuj), v Št. Juriju ob Taboru g. Fortunant Jelovšek, v Zrečah gđ. Ottilja Feigl, v Laporju gđ. Romana Osana in v Št. Vidu nad Planino gospodičina Ana Boštjančič. Gđ. Marija Trampuš, začasna podučiteljica pri Sv. Lovrencu nad Mariborom pride v Fram. Na novo so namešчени učiteljski abiturjenti (inje) in sicer kot podučitelji gg.: Janez Maurič na dvorazrednici pri Mariji v Brezju, Rudolf Kankowsky na dvorazredni nemški ljudski šoli v Pekrah in gospodičina Marjeta Majerič pa kot učit. suplentinja na trirazredni ljudski šoli v Cirkovcah.

(Z imenom na dan!) V liberalnem ljubljanskem časniku piše učitelj — Jungovec o našem zadnjem članku ter kliče člankarju Tinjskemu: »Kdor je o kakšni stvari prepričan, stopi s svojim imenom na dan. Torej, ako nočete slutiti podlecem in Iskariotom, ven z imenom!« Ozrlji smo se po imenu pod člankom Jungovčevim, a imena — ni. Sklepati smemo torej po njegovem lastnem izreku, da ni prepričan o stvari, katero zagovarja, in da hoče slutiti »podlecem in Iskariotom«. Gosp. Jungovec še je pač neizkušen začetnik v časnikarski karijeri, ker si daje take nagote. V polemčnih člankih je treba misliti. Kakor vse kaže, našemu krščansko mislečemu učiteljstvu boj z Jungovci ne bo delal mnogo preglavic.

(Poroka.) Gosp. Leop. Koprivšek, c. kr. profesor v Novem mestu se je poročil z gđ. Lino Klemenčičevo.

(V Dravo padla.) Marija Pavalec 40 l. stara iz Zimice fara Sv. Barbara vozila se je po brodu čez Dravo. Popade jo božjast in pade v Dravo.

(Od Sv. Trojice v Halozah.) Nič vselega Vam nimam sporočati. Naših lepih goric je tri četrtine uničenih po trtni uši. Le to, kar je zdravega, je letos izvedno malo porodilo grozdja. In še to je večinoma plesnivo. Kar je še zdravega, to pa bo izteklo vsled skoro neprestanega deževja v zadnjem času.

(Za gospodarje.) C. kr. finančno ministerstvo je odredilo, da morajo načelniki kmetijskih združenj izkazke za skupno dobavo odpadkov iz solin v gnojilne namene znaprej predložiti ne več v dvojnem, ampak v trojnem izdatku. — Železnično ministerstvo se pogaja z železničnimi upravništvi radi dovolitve znižanih tarifnih postavkov za vozino od gnojil, kojih množina znaša manj nego 5000 kg. Za večje množine veljajo že sedaj znižani tarifi.

(Slovinci v Konjicah.) Vlč. g. Franc Janežič, profesor v pokoju, je kupil hišo v konjiškem trgu v vrednosti 10.000 gld. Bila je lastnina znanega posilnemskega notarja g.

Karola Kummerja. Zopet slovenska hiša več v švabskem trgu! Tudi mnogo drugih nemških hiš se maja, katere bodo morali Slovenci z denarjem podpreti, da se ne razrušijo. Heiló!

(Iz Konjic.) Slovence iz Konjic in okolice opozarjamo, da naj nikar ne pozabijo, kaj so počenjali podivjani konjiški nemčurji, ko smo obhajali letos dne 15. avgusta otvoritev čitalnice. Zasramovali so nas, žvižgali so nam, kamnjali so nas, hoteli so nas uničiti, ko bi mogli. Slovenci! Slovenke! Tega ne smemo, ne moremo pozabiti! In med onimi nesramneži, ki so vas zasramovali in napadali, bili so tudi nekateri konjiški trgovci, gostilničarji, obrtniki, — ljudje, ki sicer prežijo na vas, kot pajek na muho, da dobijo od vas vaše slovenske — krvavo zaslužene groše. Slovenci! Slovenke! Vi redite te ljudi, vi jim prinašate sami sredstva, da vas lahko teptajo. To ni prav, s tem vi nezaslišano grešite proti svoji narodnosti. Kaj ni v Konjicah poštenih in slovenskih trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev? ! Zadosti jih je poštenjakov, zakaj tedaj podpirate nasprotnike, ki bi vas najraje potopili v jedni žlici vode!! Če ne veste njih imen, zapomnite si vsaj sledeče: trgovec g. Ogorevc, (edino on je Slovenec), Gostilničarji: gg. Stegenšek, Kitek, Fink in Suter, usnar: g. Ločičnik (v posojilnični hiši), cementar: g. Brezovšek (v posojilnični hiši), krojač: gg. Konec in Macuh, mizar: g. Cmok in tudi Furman, kovač: g. Kitek (tudi gostilničar), klepar: g. Miheljak Dragotin, pek: g. Stegenšek (tudi mlinar in gostilničar, — pek Vezensek sploh nima za Slovence kruha, — tako je rekla njegova žena — toraj — zapomnimo si to), slikar: Kovač Martin. Kar se nam obrtnikov manjka, jih bomo v kratkem času dobili. — Upamo, da nas Slovenci razumejo, posebno pa Slovenke, ter bodo od sedaj le h gori imenovanim zahajali — no — one mlačneže, pri kojih pa beseda nič ne izda, koji toraj tudi za naprej nasprotnike podpirajo, bomo pa brez pardona javno razglasili, da svet zve, da so le oni krivi, da nas nemčurji teptajo.

(Iz Ormoža.) Vsled ukaza deželnega odbora od okrajnega odbora dne 1. septembra voljeni okrajni ubožni svet, katerega posebna naloga je, nadzorovanje otrok, ki so v javnej obskrbi, se je pod predsedstvom okr. načelnika g. dr. Ivana Omuleca dne 18. septembra 1899 konstituiral in je razdelil okraj tako-le: Gosp. dr. Ivan Presker, c. kr. okr. sodnik v Ormoži, prevzel je nadzorstvo javne oskrbe ubožcev v občinah: ormoške, hardčke, pušenske in humske; g. Iv. Kolarič, tržan v Središči, v občinah frankovske, šalovske, obreske in središke; gosp. Franc Zabavnik, posestnik v Vodrancih, v občinah vodranske, vitanske, jastrebske in kogske; g. Jožef Plepelec, kaplan pri Sv. Miklavži, v občinah sv. miklavževske, hermanske, brebrovničke in v tistem delu občine veličanske, ki spada v župnijo sv. Miklavža; g. Leopold Petovar, veleposestnik v Ivanjkovcih, v občinah litmerske, mihalovske, žerovinske, lahonske in v ostalem delu občine veličanske; g. Anton Sivka, nadučitelj pri Sv. Tomaži, v občinah koračke, savske, trnovske in bratonečke; g. Florjan Kuharič, župan na Sešnici, v občinah šardinske, runečke, vičanske in sodinske; g. Ivan Veselič, posestnik pri Velikej nedelji, v občinah velikonedeljske, trgovske, cvetkovske, podgorske in samoške. Nagrade, katero je deželni odbor za poizvedovanja določil in nakazal, imenovani gospodje niso sprejeli, temveč sklenoli, da se ima ista v okrajno posojilnico v Ormoži vložiti in svoječasno razdeliti med tiste otroke, ki izstopijo iz javne oskrbe. Okrožna zdravnik g. dr. Oroslov Kristan v Ormoži in g. dr. Jožef Špešič v Središči imata vže kot takova označen jima delokrog in sta izrekla, da rada pomagata izvesti nalogo okrajnega ubožnega sveta.

(Cerkv. zadeve.) Duh. vaje v Framu so se prav dobro obnesle. Domačini, sosedi in

Poslanci! Gospod Zoff je še vedno med Slovenci!